

FAQ - Frequently Asked Questions

Wat is GeschiedenisLokaal Fryslân?

Een website die historische bronnen van Friese erfgoedinstellingen op een overzichtelijke manier toegankelijk maakt voor het onderwijs. Bovendien wordt bij de bronnen vaak lesmateriaal aangeboden. Leerlingen, studenten en docenten kunnen er onderzoek doen naar de historie van hun eigen dorp, stad of regio. Want de straten waarin zij dagelijks lopen, fietsen of rijden blijken vaak een interessante geschiedenis te hebben. Via GeschiedenisLokaal Fryslân komt het Friese verleden dichterbij en tot leven.

Waar kan ik het vinden?

www.geschiedenislokaalfryslan.nl

Is het uniek?

Nee, GeschiedenisLokaal Fryslân is onderdeel van een landelijk platform www.geschiedenislokaal.nl, dat sinds 2015 bestaat. Er zijn diverse lokalen in heel Nederland.

Wanneer is het begonnen en met wie?

In 2022 hebben Historisch Centrum Leeuwarden, Tresoar, Fries Verzetsmuseum en de lerarenopleiding Geschiedenis van NHL-Stenden Hogeschool het initiatief genomen om een Fries lokaal te beginnen.

Waarom is het er?

Geschiedenislessen op school worden door Friese leerlingen regelmatig als een ver-van-mijn-bed-show ervaren. Want als de Romeinse tijd, de Nederlandse Opstand, het slavennijverleden, de Gouden Eeuw of de Tweede Wereldoorlog worden behandeld, dan gaat het in het lesboek vaak over de grote steden in de Randstad. Maar, wat gebeurde er toen in de omgeving van de leerlingen? In Leeuwarden, Sneek, Oosterwolde, Metslawier of Tzum? In Friesland zijn ook sporen van tijdvakken en thema's te vinden, want Friese erfgoedinstellingen bewaren schatten aan informatie. Die bronnen zijn echter soms lastig te vinden, waardoor het tijdrovend kan zijn.

Daarom faciliteren de Friese erfgoedinstellingen het onderwijs, door hun collecties digitaal beschikbaar te stellen. Via geschiedenislokaalfryslan.nl kunnen leerkrachten/docenten/studenten

zowel inspiratie als compleet lesmateriaal vinden om omgevingsonderwijs aan te kunnen bieden in hun lessen.

Daarnaast hebben leerkrachten/docenten in het onderwijs en studenten van lerarenopleidingen aangegeven dat zij hun eigen materiaal wel met collega's in Friesland willen delen. Zij hebben al eens lokale bronnen gevonden en daar lesmateriaal bij ontwikkeld. En willen dat beschikbaar stellen aan anderen om het één-op-één te gebruiken of ter inspiratie voor een les in een ander dorp of andere stad.

Wat is de doelgroep?

Het onderwijs:

- leerkrachten en leerlingen primair onderwijs (PO)
- docenten en leerlingen voortgezet onderwijs (VO)
- docenten en studenten Pabo (HBO)
- docenten en studenten lerarenopleiding Geschiedenis of Fries (HBO en Universiteit)

Door wie wordt de site gevuld?

GeschiedenisLokaal Fryslân is een groeimodel. Dit betekent dat diverse partijen bronnen en lesmateriaal aan de site kunnen toevoegen.

1. Friese erfgoedinstellingen

- musea
- archieven
- oudheidskamers
- historische verenigingen
- etc.

2. Onderwijs in Fryslân

- leerkrachten primair onderwijs (PO)
- docenten voortgezet onderwijs (VO), MBO, HBO en Universiteit
- studenten Pabo of lerarenopleiding Geschiedenis of Fries

Als ik mee wil doen, wat heb ik er dan aan?

1. Erfgoedinstelling

- Als bewaarder van Fries erfgoed, wil je dit ook beschikbaar stellen voor het publiek. Denk aan bewoners uit jouw dorp/stad/provincie en toeristen uit binnen- en buitenland. GeschiedenisLokaal Fryslân biedt erfgoedinstellingen een platform om hun collectie toegankelijk te maken voor het onderwijs. Zodat er op scholen aan een aantal kerndoelen voldaan kan worden, zoals: omgevingsonderwijs, erfgoedonderwijs en bronnenonderzoek.
- Door bronnen en lesmateriaal op GeschiedenisLokaal Fryslân te plaatsen, kan dit meer bekendheid genereren voor jouw instelling bij het onderwijs. De digitale kennismaking kan er

b.v. toe leiden dat leerkrachten, docenten en studenten op het idee gebracht worden om met hun leerlingen een bezoek aan jouw instelling te brengen.

- Digitale bezoekers die jouw materiaal op de website bekijken en gebruiken kun je beschouwen als bezoekers. Net als fysieke bezoekers. Maar hierover afspraken met jouw financierders. Gegevens kunnen via Google Analytics verzameld worden. Neem hiervoor contact met ons op.

2. Leerkracht/docent/student

Heb je een mooie les gemaakt, die goed werkte? En wil je die delen met collega's? Zet 'm op GeschiedenisLokaal Fryslân! Door lessen te delen en eventueel aan te passen, kun je op een eenvoudige en tijdsbesparende manier omgevingsonderwijs met historisch bronnenonderzoek aanbieden aan jouw leerlingen/studenten.

Komen de scholen ook in mijn erfgoedinstelling?

Daar is de website in eerste instantie niet voor bedoeld. Maar het kan wel een gevolg zijn. Hoe kun je daar actief voor zorgen? Een aantal tips:

- Zet een digitale les op GeschiedenisLokaal Fryslân, die een vervolg kan krijgen tijdens fysiek bezoek aan jouw instelling. Denk aan:
 - Een trigger om originele bronnen in het echt te zien of (soms) aanraken, historische sensatie, context.
 - Gebruik de website om daar een digitale voorbereidingsles op te zetten, die op school gedaan wordt. Als voorbereiding op het bezoek aan jouw instelling.
- Vermeld in de docentenhandleiding van jouw digitale les, dat je ook lessen aanbiedt die in jouw instelling plaatsvinden. Zet er dan een link bij naar de desbetreffende informatie op jouw website.

Wat is het voordeel van GeschiedenisLokaal Fryslân t.o.v. jouw eigen of andere sites met gedigitaliseerde bronnen?

Samen staan we sterk:

- Faciliteren van de vraag uit het onderwijs naar regionale bronnen, om aan bepaalde kerndoelen te kunnen voldoen: omgevingsonderwijs, erfgoedonderwijs en bronnenonderzoek.
- Gezamenlijk aanbod van lokaal Fries erfgoed.
- Gezamenlijke PR & Marketing naar het onderwijs toe.
- Samenwerking erfgoedinstellingen en onderwijs.

Wat wordt er van mij verwacht als erfgoedinstelling?

- **Je maakt zelf een selectie van bronnen uit jouw collectie:**
 - Deze sluit aan bij een door jouw geselecteerde doelgroep en bij hun curriculum.
 - Je hebt het [auteursrecht](#) geregeld.
 - De bronnen zijn/worden door jouw instelling gedigitaliseerd (voor hulp en advies kun je terecht bij [Museumfederatie Fryslân](#)).

- **Eventueel maak je een les bij de bronnen**

Dit is niet verplicht. Het onderwijs heeft namelijk aangegeven dat:

- Ze kant-en-klare lessen fijn vinden.
- Maar ze zoeken soms ook alleen maar een lokale bron (of bronnen). Daarmee willen ze dan een bepaald thema/onderwerp uit het lesboek dichterbij de omgeving van hun leerlingen/studenten brengen (omgevingsonderwijs). Ze gebruiken zo'n bron dan als illustratie. Of ze ontwikkelen er zelf een les bij.

- **Indien je wel een les maakt, wie doet dat dan?**

- Dit kun je zelf doen, of een stagiair/vrijwilliger/ZZP'er/docent.
- Zoek je een stagiair? Laat het ons weten. Wij hebben contact met diverse lerarenopleidingen die stageplekken voor studenten zoeken. Het begeleiden van zo'n stagiair doe je zelf. Hiervoor moet je wel uren reserveren. Daarnaast geldt dat het inzetten van een stagiair een risico kan vormen. Stagiaires zijn niet altijd een garantie voor kwaliteit en ook niet altijd voor een afgerond, gebruiksklaar product.
- Ga je zelf lessen maken, maar wil je eerst wat meer weten? Dan kun je een training volgen. Deze is in samenwerking met [Museumfederatie Fryslân](#) ontwikkeld.

- **Om de kwaliteit te waarborgen moet de les zijn getest door een pilotschool**

De les is dan na evaluatie zijn aangepast.

- Hiervoor zoek je zelf contact met een school in de omgeving van jouw instelling.
- De stagiaires kunnen de les soms (niet altijd) uittesten op hun stageschool.

- **Jij of jouw stagiair/vrijwilliger/ZZP'er/docent voeren de bron(nen) en het lesmateriaal zelf in.**

Hiervoor krijg je een tijdelijke account met handleiding, die toegang geeft tot de CMS van GeschiedenisLokaal Fryslân.

Hoe begeleid ik als erfgoedinstelling studenten en hoeveel tijd kost mij dat?

- **Tijdsinvestering**

Het begeleiden hoeft niet verschrikkelijk veel tijd te kosten. Je moet alleen wél goed de vinger aan de pols houden. Dat initiatief ligt bij jou als instelling. Studenten moeten dit nog echt leren en daar moet jij ze bij helpen.

Investeer in de relatie met de studenten. Nodig ze voor het eerste overleg bij jouw in de instelling uit. Zodat jullie elkaar even zien. Geef een rondleiding door het gebouw. En laat ze b.v. het depot zien (waar normaal niemand komt, dus héél speciaal voor de studenten). Houd daarna regelmatig contact, spreek contactmomenten (digitaal en fysiek) af. En (heel belangrijk) houd het tijdspad met deadlines van de opleiding in de gaten.

Vraag ook steeds om concepten van wat de studenten bedenken. Om zo te voorkomen dat ze aan het einde van de rit een eindproduct presenteren en denken dat ze klaar zijn, terwijl jij daar misschien heel veel op aan te merken hebt....

Die concepten lezen en daar feedback op geven kost natuurlijk tijd. Maar als je zelf goed in het door jou opgegeven thema zit, dan hoeven dat niet veel uren te zijn.

Het is de bedoeling dat de studenten hun eigen materiaal op de site zetten. Dit hoort bij hun leerproces. Alleen als ze erin vast lopen (dat gebeurt wel eens), dan help je ze. Of in het uiterste

geval: neem je het als instelling over. De verantwoordelijkheid voor het eindresultaat ligt bij jou als instelling. Check dus of:

- De bronnen en het lesmateriaal netjes en duidelijk leesbaar geplaatst zijn.
- Of de info die bij de bronnen staat klopt.
- Of het lesmateriaal en de docentenhandleiding volgens de formats zijn opgesteld.

- **Whatsapp groepjes**

Maak een whatsapp groepje aan per groepje studenten, dat maakt de communicatie wat laagdrempeliger en makkelijker.

- **Differentiatie in bronnenonderzoek**

HBO studenten kun je het beste faciliteren met een kant-en-klaar bronnenpakket, dat door jouzelf is samengesteld. Van Universitaire studenten mag je verwachten dat ze het onderzoek naar en de selectie van bronnen zelf kunnen.

Waar moeten bronnen en lessen bij aansluiten?

Bij het curriculum en het onderwijsniveau van de doelgroep. Denk b.v. aan:

- kerndoelen
- competenties
- leerniveau
- lesstof
- thema's (Staat jouw thema er niet op? Neem contact met ons op en wij voegen het toe.)
- 10 tijdvakken van geschiedenis
- tip: er is vraag vanuit het onderwijs naar Friestalige bronnen en lesmateriaal

Eventueel kun je advies vragen aan ons.

Waar moeten bronnen en lessen aan voldoen?

- **Bekijk voorbeelden op de website**

- [Lesmateriaal en docentenhandleidingen](#)
- [Bronnen](#)
- [Tools](#)

- **Uniformiteit website**

Het gebruik van formats is verplicht. Je vindt ze [hier](#).

- **Bronnen**

- **Algemeen:** Resolutie digitalisering: minimaal 300 kb en maximaal 8 MB in jpg. Probeer echter spaarzaam om te gaan met grote bestanden, om de snelheid van de site vlot te houden.
- **Friese bronnen:** Bronnen in het (oud-)Fries geef je titels en beschrijvingen in het Fries. Zorg dan ook voor Friestalg lesmateriaal (daar is vraag naar vanuit het onderwijs). Eventueel voeg je aparte Nederlandstalige versies toe. Voorbeelden:
 - [Sertifikaat fan attest 1497](#)
 - [Akte van attestatie 1497](#)

- **Lesmateriaal**

- Er moet gebruik gemaakt worden van minimaal één historische bron, die ook digitaal op GeschiedenisLokaal Fryslân wordt geplaatst.
- Er is een docentenhandleiding.
- Er is leerlingenmateriaal.
- Er is, indien nodig, een antwoordmodel. Dit komt niet op de website, maar is op aanvraag te verkrijgen.
- De les mag maximaal één lesuur duren (45-50 min.)
- Er zijn 2 plekken waar het lesmateriaal moet worden geplaatst:
 1. Op de speciale pagina met het [overzicht van lessen](#).
 2. Bij de bron(nen) waar het lesmateriaal over gaat. [Voorbeeld](#)

- **Voorwaarde**

Voordat het materiaal op de website geplaatst mag worden, is het eerst ter goedkeuring voorgelegd aan de eindverantwoordelijken.

Bij wie ligt de eindverantwoordelijkheid m.b.t de kwaliteit van de website?

Bij Historisch Centrum Leeuwarden, Tresoar en Fries (Verzets)Museum gezamenlijk:

- Zij doen de eindredactie op nieuw materiaal voor de site. En geven daarna wel/geen toestemming tot plaatsing.
- Zij behouden het recht om nieuw materiaal te weigeren, indien het niet aan de voorwaarden voldoet.

Wat zijn de kosten?

De jaarlijkse kosten voor deelnemers zijn:

- **Hostingkosten (2022)**

€ 12 = domeinnaam
€ 180 = serverhuur, onderhoud en service
€ 192 totaal

Er zijn er drie deelnemende instellingen: Historisch Centrum Leeuwarden, Tresoar en Fries Verzetsmuseum. Zij betalen ieder 1/3 van deze kosten. Dat is € 192 : 3 = € 64 per instelling per jaar. Indien er meer instellingen aansluiten, dan worden de kosten natuurlijk per instelling lager.

- **PR & Marketing**

In samenwerking met Museumfederatie Fryslân wordt momenteel een marketingplan ontwikkeld. Er wordt aan gedacht om eenzelfde soort constructie te bedenken als bij de hostingkosten: kosten gedeeld door aantal deelnemers. Misschien ook naar rato (grote instellingen betalen minder dan kleine). Zodra hierover meer bekend is, nemen wij dat in deze FAQ op. Geüpdatete versies vind je [hier](#).

Met wie kan ik contact opnemen?

Voor vragen, meer informatie en/of deelname: geschiedenislokaalfryslan@gmail.com

Jacob Roep, Tresoar

Mariska de Boer, Fries Verzetsmuseum

Yteke van der Vegt, Historisch Centrum Leeuwarden